

Zaznamenali sme

■ V dňoch 19. – 20. decembra 2009 sa na Foguang University v meste Jiaoxi na Taiwane konala medzinárodná konferencia zaoberajúca sa problémami prekladu v období globalizácie. Okrem Číňanov sa na nej zúčastnili vedci z Kanady, Izraela, Malajzie a Slovenska. Jej cieľom bolo skúmať, ako sa menili prekladateľské postupy počas obdobia globalizácie, najmä po 2. svetovej vojne. Ukázalo sa, že k najmenším zmenám pri prekladoch z cudzích jazykov do čínštiny došlo pri prekladoch klasických diel, ako je Biblia, a k väčším pri prekladoch slávnych čínskych výtvorov, ako boli tradičné čínske romány, do cudzích jazykov a ich moderné zahraničné adaptácie.

Marián Gálik

■ V dňoch 28 – 30. marca 2010 sa konala v Starej Lesnej medzinárodná konferencia *Cartographie du roman québécois contemporain* (Kartografia súčasného quebeckého románu) o vývine súčasnej frankofónnej kanadskej literatúry. Usporiadal ju Inštitút románskej a klasickej filológie FiF Prešovskej univerzity (doc. Z. Malinovská). Konferencia zmapovala podoby prózy v bohato sa rozvíjajúcej quebeckej literatúre posledných desaťročí. Prudký rozvoj i zásadný obrat nastal po tzv. tichej revolúcii (1968), medzníku v dejinách sebaurčenia frankofónneho obyvateľstva Kanady, ktorý bol impulzom k vymeneniu sa literatúry z tradičných tém (rodina, vidiek). Príspevky otvorili aj dialóg medzi európskym a „zámorským“ chápaním literárnych javov i románových kategórií ako história, irónia, centrum a periféria i geografické a symbolické vnímanie priestoru v literatúre. Na konferencii sa zúčastnili vedci z Québecu (napr. M.-L. Lord), Francúzska, Nemecka, Španielska, Maďarska, Českej republiky a Slovenska.

Jana Truhlářová

■ Pod názvom *Autorka, text, čitateľka: ženská literárna tradícia a hľadanie identít odznela dňa 1. 4. 2010 prednáška doc. Libory Oates-Indruchovej*, odborníčky na rodovú problematiku z Katedry genderových štúdií FHS KU v Prahe, ktorú usporiadali ÚSvL SAV a organizácia Aspekt. Autorka sa venuje kultúrnej reprezentácii rodu, cenzúre, naratívne výskumu, feministickej literárnej teórii a vede v období štátneho socializmu. Podľa jej názoru sa feministická literárna teória vyvíjala v nadväznosti na širšie intelektuálne a spoločenské rámce, preto ju predstavila ju v kontexte postštrukturalizmu, postmodernizmu a druhej vlny ženského hnutia (60. – 70. roky 20. stor.). Akademický feminizmus sa vyznačoval silnou orientáciou na literatúru, čo súviselo najmä so statusom literárneho kánonu a literatúry v britsko-americkej kultúre. Prezentácia poskytla prehľad vývoja feministického myslenia v literatúre – od autorky cez text až k čitateľke, od začiatku sedemdesiatych rokov 20. storočia po súčasnosť.

Jana Cviková

■ **Trauma, pamäť a príbeh v postapartheidnom juhoafrickom románe je názov medzinárodnej konferencie**, ktorú v dňoch 8. – 11. 4. 2010 usporiadala Fakulta anglistiky a amerikanistiky Viedenskej univerzity. Témou bola apartheidná minulosť v juhoafrickej literatúre a spôsob vyrovnávania sa s ňou formou psychoanalýzy spoločnosti. Hoci juhoafrická literatúra sa už posunula do problematiky súčasných ekonomických a spoločenských javov a prestala hľadať vysvetlenie súčasných problémov iba v minulosti, apartheid v nej neprestáva figurovať. Konferencia bola súčasťou rovnomenného trojročného projektu, ktorý viedol prof. Ewald Mengel (Viedenská univerzita), a združila vyše 50 účastníkov z troch kontinentov. V duchu interdisciplinarity postkoloniálnych štúdií vedci z rôznych disciplín pracovali s modernou teóriou traumy, považovanou za výnimočný hermeneutický nástroj štúdia spoločnosti. Medzi účastníkmi boli psychologička R. Leys (Harvard), literárna historička a spisovateľka E. Boehmer (Oxford), politológ Y. Henry a ďalší sociológovia a spisovatelia.

Dobrota Pucherová

■ **Dňa 12. apríla 2010 usporiadal Ústav slovenskej literatúry SAV v rámci cyklu Pamäť literárnej vedy** seminár pri príležitosti životného jubilea Františka Miku. Seminár sa pohyboval v literárnovedných a jazykovedných súradniciach. Všetky príspevky i diskusia sa usilovali nájsť historické miesto a kritickú aktualizáciu Mikovho prínosu k uvažovaniu o literatúre a jazyku v súčasnosti. Podľa názoru J. Trávníčka sa nanovo aktualizuje recepcia častí Mikovho diela v rámci kultúrnych štúdií. E. Plesník sa sústredil na „autenticnosť a solitérnosť Mikovho výrazu“ a P. Zajac uvažoval o probléme ne/ukotvenosti pojmov „zážitok, zážitkovosť, estetika vnímania“, čím nastolil otázku kompatibility so súčasnou literárnovednou terminológiou. Ďalšie príspevky upozornili na recepčné bytie textu (R. Bílik), ako aj iniciatívy a možnú lekciiu z nich pre prácu s básnickým textom (F. Matejov). Seminár spoluorganizovala SJS pri SAV a Ústav literárnej a umeleckej komunikácie FF UKF v Nitre.

Jana Cviková

■ **Dňa 14. apríla 2010 odznela na pôde ÚSVL SAV hosťovská prednáška francúzskej literárnej vedkyne Aline Bergé-Joonekindt** z Univerzity Sorbonne Nouvelle – Paris 3. Témou prednášky, usporiadanej v spolupráci s Francúzskym veľvyslanectvom na Slovensku, bolo dielo francúzsky píšuceho švajčiarskeho básnika Philippa Jaccotteta, laureáta literárnej ceny Grand Prix Schiller (2010). Autorka citlivou interpretáciou jeho poetiky blasonu – ktorým pomenúva „to, čo je najkrajšie“ (napr. bohatý repertoár modulácií témy krajiny) a ktorý je hybnou silou dychu (vánku, závanu) – priblížila hĺbku jeho tvorby. Poézia, literárna kritika a preklad z nej vystupujú ako prepletené konštanty, skladajúce osobitú mozaiku jeho vízie sveta. Z diskusie vyplynula najmä snaha uchopiť Jaccottetovo dielo cez príbuznosť jeho filozoficko-estetickéj línie s existujúcou slovenskou prekladovou tvorbou a potreba verbalizovať osobné postrehy k recepcii jeho diela v iných krajinách a k hodnotám fragmentárneho písania.

Magda Kučerková

■ **Centrum rodových štúdií FiF UK v Bratislave prezentovalo 21. apríla 2010 kolektívnu publikáciu *Situovaná veda. Podoby a kontexty tvorby poznania*** (2009, ed. M. Szapová). Štúdie vychádzajú z medzinárodného výskumného projektu *Poznanie, inštitúcie a rod: európska perspektíva*, ktorý sa zameriava na reflexiu rodovej dimenzie vedy, vedeckých inštitúcií a vedeckej praxe. Publikácia predostiera závažné otázky ako situovanosť tvorby poznania v epistemických komunitách (fenomén epistemickej dôvery) a pomenúva ich rodové dimenzie, problematiku vzdelania ako tovaru, konkurencie, výskumu a aplikácie, alebo pomer každodenného času k času kariérnych trajektórií a ich stratégie. O vlastné čítanie *Situovanej vedy* sa na prezentácii podelili E. Farkašová, E. Gál a J. Buzalka, ktorí vyzdvihli inovatívnosť

a prvozeckosť práce, inšpiratívnosť pre zlepšenie vednej politiky a vznik nového pohľadu na povahu produkcie vedeckého poznania a na postavenie vedy v spoločnosti.

Jana Cviková

■ **Posúdiť doterajšie úsilie v oblasti písania dejín modernej a súčasnej literatúry v prípade, že posudzované diela vznikli po čínsky, bolo cieľom medzinárodnej konferencie**, ktorá sa v dňoch 19. – 20. apríla 2010 konala na Macao University. Jeden z možných modelov predstavovali dvojvzäzkové dejiny čínskej literatúry, ktoré vyšli z iniciatívy prof. Zhu Shoutonga (Macao University). Spomedzi desiatok čínskych a ázijských účastníkov na konferencii vystúpil ako jediný vedecký pracovník západného sveta M. Gálik (ÚO SAV), ktorý sa dostal do Macaa napriek vyčítaniu islandskej sopky. Predostrel možnosť skúmania čínskej literatúry 20. i 21. storočia podľa Ďurišinovského modelu ako svojského medziliterárneho spoločenstva, ktoré sa v súčasnosti uplatňuje na štyroch svetových kontinentoch. Jeho referát sa stretol so záujmom, ale aj s malým porozumením, pretože o výskumoch D. Ďurišina a jeho kolektívu sa v čínskom svete takmer nič nevie.

Marián Gálik

■ **V dňoch 27. – 29. apríla sa uskutočnil 9. ročník medzinárodnej študentskej literárno-vednej konferencie na tému Príbeh – jeho podoby a funkcie**, ktorú organizoval Ústav pro českou literaturu ČR v spolupráci s PF Univerzity Karlovy, Slovenským inštitútom a Slovenským klubom v Prahe. Cieľom stretnutia študentov, pedagógov a iných odborníkov bol pokus o interdisciplinárny a intermediálny dialóg. Účastníci referovali, ako naprieč umeleckými druhmi, médiami a disciplínami vyvstáva z rozprávania svet, zaoberali sa otázkami adaptácie, aktualizácie, transformácie, genderovej problematiky, pozorovali obraz ako inscenáciu príbehu, jeho naratívny oblúk a serialitu, hľadali kognitívny rámec alebo v rámci znakových systémov identifikovali znaky upútavajúce pozornosť na seba samých. Dôkazom naplneného zámeru boli hutné diskusie, ktoré ukázali, že intermediálnosť je jednou zo zmysluplných ciest, ako uvažovať o umení a ako medzi sebou na úrovni vedy komunikovať.

Martin Boszorád

■ **Už 9. ročník vedeckej konferencie Preklad a tlmočenie sa uskutočnil 28. 4. 2010 v Banskej Bystrici** na tému kontrastívne štúdium textov a prekladateľská prax. Za účasti translátologických centier z Bratislavy, Nitry, Banskej Bystrice, ako aj z MU v Brne a z Inštitutu Filológii Slowianskej v Poznani, ju zorganizovalo Oddelenie prekladu a tlmočenia FHV UMB v Banskej Bystrici. Okrem kontrastívnosti sa pozornosť sústredila aj na iné oblasti odborného a umeleckého prekladu, ako sú problémy tlmočenia, neverbálnej komunikácie, hodnotenia tlmočnických výkonov, ďalej na preklad reklamných a filozofických textov. Príspevok k dejinám umeleckého prekladu na Slovensku odznel v plenárnej časti (M. Kusá, USvL SAV), zatiaľ čo v oblasti umeleckého prekladu sa účastníci venovali literárnym druhom, interpretácii, medzikultúrnym aspektom, nárečovej lexike, reáliám, alúziám a kontrastívnosti (L. Franek, USvL SAV).

Lucia Mattová

■ **V dňoch 4. – 6. mája 2010 sa v Nitre na UKF uskutočnil 2. ročník Dní hispánskej kultúry**. Organizátori (sekcia španielskeho jazyka a literatúry pri Katedre romanistiky a Ústav literárnej a umeleckej komunikácie FF UKF v Nitre a slovensko-španielska sekcia Ramóna y Cajala gymnázia Párovská v Nitre) vytvorili program zo všeobecnej (interaktívne kurzy tanca ako salsa a sevillanas, didakticko-ludické aktivity a kurz hispánskej kultúry) a vedeckej časti (interdisciplinárne kolokvium Multikulturalita a hľadanie identity v umeleckých reprezentáciách hispanofónnych krajín). Príspevky kolokvia reflektovali danú tému v próze (J. L. Borges, F. Ayala, A. Grandesová a i.), ale aj v tvorbe a recepcii divadelných inscenácií alebo vo vizuál-

nej forme marketingovej komunikácie módných značiek atď. Atmosféru osobitým spôsobom poznamenalo predstavenie peruánskeho rozprávača Césara „El Wayqui“ Villegasa, ktorého putovanie po svete je vzácnym príkladom prehodnocovania ústnej autochtónnej tradície.

Magda Kučerková

■ **20. mája 2010 usporiadal Ústav slovenskej literatúry SAV medzinárodnú medziodbo-rovú konferenciu *Strach a hrôza. Podoby hororového žánru***. Podujatie sa konalo v rámci cyklu uvažovania o populárnej kultúre a nadviazalo na konferenciu o detektívke spred roka. Na konferencii vystúpili literárni, filmoví a hudobní vedci, publicisti a historici. Príspevky inklinovali buď k problematike hororu ako žánru, alebo sa zaoberali témou strachu, hrôzy, úzkosti a zla ako významnými faktormi tvorby. Referáty z prvého okruhu postupne budovali obraz vývinu a aktuálneho stavu hororu hlavne na Slovensku a v Čechách. Druhá skupina príspevkov analyzovala umelecký výraz a historický a diskurzívny kontext hororových konceptov a zdrojov. Diskusia poukázala na vývojové zmeny medzi staršou a súčasnou produkciou a riešila najmä hodnotové rozdiely spracovania hororu na rôznej umeleckej úrovni.

Jana Kuzmíková

■ **Dňa 21. mája 2010 sa v Bratislave uskutočnila medzinárodná konferencia *Kálmán Mikszáth a jeho súčasníci – regionalizmus v kontexte literatúry stredoeurópskych národov***, ktorú usporiadalo SNM – Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku a Občianske združenie Tradície a hodnoty v spolupráci s ÚSvL SAV pri príležitosti stého výročia smrti maďarského autora so slovenskými koreňmi. Literárni vedci zo Slovenska, Maďarska, Česka a Poľska rokovali v dvoch sekciách o podobách regionalistickej prózy v literatúre 19. storočia. Kým prvá sa venovala komparatistickému výskumu typologických a kontakto- vých súvislostí (B. Prus, K. Klostermann, Th. Storm a i.), druhá analyzovala otázky liberalizmu v Uhorsku, recepcie Mikszátovho diela v európskom kontexte, problematiku prekladu Mikszátových diel do slovenčiny a iné. ÚSvL SAV zastúpil M. Žitný. Konferencia umožnila osvetliť viaceré metodologické a metodické otázky a prispela k zintenzívneniu medzinárodného diskurzu komparatistického a translátologického výskumu.

Milan Žitný

■ **Časopis *Svět literatury*, tiskový orgán komparatistiky na Filozofické fakulte Karlovy univerzity v Praze**, v letošním roce dovršuje dvacet let existence. Právě vydané číslo 41/2010 je věnováno především cyklu úvah o fikčním světě literárního díla: diskuse byla vyvolána kritickou studií Tomáše Koblížka o knize Lubomíra Doležela *Heterocosmica*. Mimoto redakce Světa literatury uspořádala v loňském roce setkání o problému mnohojazyčnosti spisovatele: situaci „na hranici“ mezi jazyky a kulturami není pochopena jako záležitost autorovy biografie a geneze díla ve vícejazyčném prostředí, ale jako imanentní potřeba literatury samé. Z tohoto setkání vznikla letos vydaná kniha *Literatura na hranici jazyků a kultur*. Fakultní komparatistika se zaměřuje na teoretické otázky literárního textu a na jejich odlišnou podobu v různých epochách nebo civilizačních okruzích. V oddělení komparatistiky vzniklo též pět knih soustředěných k jednomu problému, v tisku je šestá kniha *Verš a próza*.

Vladimír Svatoň

■ **Katedra slavistiky Pedagogické fakulty Univerzity v Hradci Králové garantuje studium učitelství RJ pro ZŠ a SŠ v oborech filologie – cizí jazyky** pro cestovní ruch a polský jazyk ve státní správě. Tradičně ve dvouletých cyklech organizuje mezinárodní vědeckou konferenci Dialog kultur, zaměřenou na filologie a kultury slovanského areálu. Proběhlo už 5 setkání, z nichž byly vydány konferenční sborníky. V poslední době katedra organizovala II. kongres českých slavistů (19. – 20. 1. 2010) a sborník je připravován péčí ČAS na FF MU v Brně.

V průběhu posledních dvou roků se členové katedry zúčastnili konferencí Olomoucké dny rusistů (FF UP Olomouc, 2009, 4 referáty), 200. výr. narození N.V. Gogola (FF MU Brno, 2009, 3 referáty), Aktuální problémy ve výuce ruského jazyka (PdF MU Brno, 2009, 1 referát) a Rusko a areál (FF MU Brno, 2010, 1 referát). Blíže viz: <http://www.uhk.cz/pdf/1089/p18>)

Oldřich Richterek

■ **Pod skromným názvom *Vybrané kapitoly z translológie I* sa nedávno objavil prvý diel publikácie** so vzácnym študijným materiálom – základné štúdie významných svetových translológov, ktoré do slovenského myslenia o preklade zasiahli (Holmes, Jakobson), ale sústredene sa v ňom ešte neobjavili (Catford, Nida, Bassnett). Celok dopĺňajú štúdie slovenských autorov (Popovič, Vilikovský a i.), Publikáciu vydala FHV Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici ako študijný materiál, takže obsahuje odporúčanú literatúru, kontrolné otázky i bibliografické odkazy. Štúdie vychádzajú v jazyku originálu a radia sa podľa problémov od základných pojmov translológie cez vývoj myslenia, proces prekladu, prekladateľské kompetencie po recepčnú problematiku. Prvý diel doplnia ďalší. Táto špecifická antológia po dokončení rozhodne obohatí myslenie o preklade na Slovensku a poskytne mu možnosť porovnania so svetom.

Libuša Vajdová

■ **V rámci vedeckého programu Oddelenia všeobecnej literárnej vedy ÚSvL SAV vzniká *Hyperlexikón literárnej vedy*.** Cieľom je vytvoriť on-line-hyperlexikón čiže médium, ktoré umožňuje rýchlu orientáciu v systéme vednej komunikácie, ako sa odráža v jazyku našej vedeckej disciplíny. Vzhľadom na narastajúcu komplexnosť literárnovedného poznania sa potreba objasňovať a legitimovať medzidisciplinárne transformácie stáva čoraz pálčivejšou. Z aktuálnych diskusií na literárnovedných pracoviskách môžeme vyvodit' závažnosť otázky ako zjasniť jazyk literárnej vedy bez reštriktívneho zasahovania do jednotlivých paradigiem, na ktorých výpovede literárnej vedy stoja. Tento stav vyplýva z dynamických transformácií poznania medzi vednými disciplínami, čiže týka sa ich identít. Zmysluplné riešenie, ktoré by transformácie sprehľadnilo, predstavuje vznik aktívnej otvorenej digitálnej encyklopédie literárnovedných pojmov, kategórií a modelov (oblastí vedného poznania).

Roman Mikuláš